

Pedagogisk insikt genom utbildning och erfarenhet – behörighetskrav för rektorer och förskolechefer

Här kan du läsa om hur Skolinspektionen tolkar reglerna om behörighetskrav för rektorer och förskolechefer, i samband med myndighetens tillsyn och tillståndsprövning. Här finns även en redovisning av Skolinspektionens ställningstaganden inom området.

PM

2014-0402

2 (12)

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Den juridiska grunden	3
Uttalanden i förarbeten	3
Rektor har en nyckelroll	4
Befattningsutbildning – inte behörighetsutbildning.....	4
Skolinspektionens ställningstaganden	5
Beslut inom regelbunden tillsyn.....	5
Ställningstaganden i samband med bedömning av ansökningar om betygsrätt för vuxenutbildning	7
Sammanfattning av Skolinspektionens ställningstaganden	8
Pedagogisk insikt genom utbildning	8
Pedagogisk insikt genom erfarenhet.....	8
Arbetsdomstolen	9
Utgångspunkter för Skolinspektionens bedömningar	9
Pedagogisk insikt genom utbildning och erfarenhet	10
Pedagogisk insikt genom utbildning	10
Pedagogisk insikt genom erfarenhet.....	10
Vilken utbildning ska anses kunna ge pedagogisk insikt?	11
Vad är ett utbildningsmoment i pedagogik?	11
Frågor och svar	11
Skolinspektionen gör en prövning i varje enskilt fall	12

Bakgrund

Den juridiska grunden

Behörighetskravet för rektorer och förskolechefer anges i skollagen och har följande lydelse: "Som rektor eller förskolechef får bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt."¹

En bestämmelse med i stort sätt samma lydelse finns i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildningen² och gäller för utbildningsanordnare som ansöker om tillstånd till betygsrätt.

Kraven på utbildning respektive erfarenhet är inte alternativa enligt bestämmelsens utformning. Båda kraven – utbildning och erfarenhet – ska vara uppfyllda.

I skollagen ställs inget krav på att utbildning och erfarenhet ska vara inriktad mot den verksamhet man ska vara chef för, exempelvis olika skolformer eller årskurser. Rektors och förskolechefers arbete är således inte reglerat i fråga om vilken kompetens som krävs sett i förhållande till den verksamhet som rektorn eller förskolechefen ska svara för.

Uttalanden i förarbeten

I propositionen "Ansvaret för skolan"³ uttalade regeringen bl.a. följande: "Det ansvar som sålunda läggs på rektor förutsätter att denne har en allsidig pedagogisk insikt. En sådan kan säkerligen förvärvas på olika sätt. Gemensamt för dem alla torde dock vara att de inrymmer såväl utbildning som praktisk erfarenhet."⁴ Regeringen var dock inte beredd att "kategoriskt säga att det nödvändigtvis måste röra sig om grundläggande lärarutbildning eller praktik som lärare, även om detta självfallet i de allra flesta fall kommer att vara det aktuella."⁵

I propositionen "Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet"⁶, slår regeringen fast att behörighetsbestämmelserna i 1985 års skollag inte var alternativa, dvs. den pedagogiska insikten måste ha förvärvats både genom utbildning *och* erfarenhet.

"Regeringen vill å ena sidan understryka att också personer med annan yrkesbakgrund än lärare kan ha skaffat sig pedagogisk insikt genom utbildning och erfarenhet

¹ 2 kap. 11 § Skollagen (2010:800)

² 6 kap. 3 § Förordning om vuxenutbildningen (2011:1108)

³ Prop. 1990/91:18

⁴ Prop. 1990/9:18 s. 36

⁵ Prop. 1990/91:18 s. 36

⁶ Prop. 2009/10:165 s. 257

PM

2014-0402

4 (12)

på andra områden. I likhet med vad som gäller för rektorer och förskolechefer med kommunala huvudmän vill regeringen å andra sidan även peka på vikten av att kravet på pedagogisk insikt genom utbildning och erfarenhet följs även i fristående skolor.”⁷

Av förarbetena till förordningen (2010:253) om betygsrätt för vuxenutbildning framgår att regeringen även här lägger stor vikt vid de krav som måste ställas på rektorsfunktionen hos utbildningsanordnare inom betygsrätten. Utgångspunkten är att kraven ska vara desamma som de som ställs på en rektor hos en kommunal utförare”⁸.

Rektor har en nyckelroll

Forskning om skolledarskap, såväl som statliga utredningar, betonar också den nyckelroll som rektor har och hur viktig rektor är för skolutvecklingen, både som chef och som pedagogisk ledare. Rektors engagemang i den pedagogiska verksamheten och i uppföljningen av skolans resultat bedöms ha stor betydelse för lärarnas möjligheter att genomföra sitt uppdrag.⁹ För att leda och utveckla verksamheten mot högre måluppfyllelse krävs att rektor har dels generell ledarskapskompetens, dels kunskap och kompetens i frågor kring undervisning, lärande och kunskapsutveckling.¹⁰

I grundskolans läroplan anges i avsnittet 2.8 Rektors ansvar,¹¹ att rektor som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och att rektorn har ansvar för skolans resultat. Motsvarande skrivning finns i den reviderade läroplanen för förskolan, avsnittet 2.7 Förskolechefens ansvar,¹² med den skillnaden att här hänvisas till förskolechefens ansvar för förskolans kvalitet.

Befattningsutbildning – inte behörighetsutbildning

I skollagen framgår att för nyanställda rektorer är den särskilda befattningsutbildningen (rektorsprogrammet) numera obligatorisk.¹³ För alla rektorer (gäller inte förskolechefer) som anställs efter den 15 mars 2010 är det obligatoriskt att genomgå rektorsutbildningen. Den ska påbörjas snarast efter tillträdet och vara avslutad inom fyra år från tillträdesdagen. Normalt genomförs studierna på deltid under ca tre år.

⁷ Prop. 2009/10:165 s. 259

⁸ Prop. 2009/10:68 Svenskundervisning för invandrare i folkhögskola s. 12 (bestämmelserna i förordningen om betygsrätt har överförts till 6 kap. Vux förordningen).

⁹ Skolverket (2006). Lusten och möjligheten: om lärarens betydelse, arbetssituation och förutsättningar. Rapport nr 282. Stockholm, Skolverket.

¹⁰ Skolinspektionen. Rektors ledarskap. Kvalitetsgranskning 2010:15.

¹¹ Lgr 11, s. 18

¹² Lpfö 98, rev. 2010, s.16

¹³ 2 kap. 12 § skollagen

Utgångspunkten är att rektorn behöver ha en stabil och likvärdig utbildningsbakgrund för att fungera väl som ledare för skolans pedagogiska verksamhet.¹⁴ Rektorerna ska, enligt propositionen, även ha sådana kunskaper att de kan skapa förutsättningar för måluppfyllelse och ansvara för att verksamheten som helhet utvecklas¹⁵.

Befattningsutbildningen för rektorer är en uppdragsutbildning, detta innebär att sedvanliga förkunskapskrav för att bli antagen på högskoleutbildning inte gäller. Den vanligaste gruppen som går utbildningen är rektorer, biträdande rektorer och förskolechefer. Dessa grupper har vanligtvis en bakgrund som lärare eller förskollärare. Men av Skolverket framtagen statistik för 2011/12 visade att ca 18 procent av deltagarna inte hade någon lärarutbildning. Huvuddelen av dessa hade en annan akademisk examen, de kunde vara beteendevetare, civilingenjör/civilekonom, sjukvårdare/sjuksköterska, men även barnskötare med gymnasial utbildning fanns i gruppen. Andelen med bakgrund inom det militära var liten. En annan kategori var hantverkare där rektor även stod som skolans ägare exempelvis på en yrkesförberedande gymnasieskola.

Rektorsprogrammet bedrivs på uppdrag av Skolverket vid sex universitet/högskolor. Av regeringens proposition framgår att utbildningen ska vara en kvalificerad utbildning, där delar av utbildningen bör ligga på avancerad nivå för att tillgodose en stärkt rektorsroll.¹⁶ Utbildningen motsvarar 30 högskolepoäng och består av kurserna skoljuridik och myndighetsutövning, mål- och resultatstyrning samt skolledarskap. Utbildningen innehåller inte några kursmoment i pedagogik vilket inte heller den äldre statliga rektorsutbildningen gjorde.

Rektorsprogrammet och den äldre statliga rektorsutbildningen kan således inte ersätta skollagens krav på pedagogisk insikt genom utbildning.

Skolinspektionens ställningstaganden

Beslut inom regelbunden tillsyn

Skolinspektionen har angett brist i rektors behörighet i flera beslut. Här nedan sammanfattar vi några av dem.

Svenska skolan i San Agustín på Gran Canaria, Spanien (Dnr 41-2009:2525)

Rektorn hade en svensk barnskötareutbildning. I ett av sjutton ämnen ingick barn- och fritidspedagogik innefattande delmomenten hälsopedagogik, kommunikationsprocesser och pedagogiskt ledarskap. Rektorn hade även genomgått en spansk barnhälso-

¹⁴ Se Ds 2007:34 samt prop. 2009/10:27 Obligatorisk befattningsutbildning för nyanställda rektorer

¹⁵ Prop. 2009/10:27 s. 7

¹⁶ Motsvarar lägst D-nivå på högskola/universitet

PM

2014-0402

6 (12)

vård- och förskoleinriktad utbildning (720 timmar). Enligt Högskoleverket är utbildningen inte en högskoleutbildning och den är av "väsentligt mindre omfattning" än en svensk förskollärautbildning. *Rektor ansågs inte uppfylla kravet på att genom utbildning ha förvärvat pedagogisk insikt.*

Den fristående grundskolan Mora Park i Södertälje kommun (Dnr: 44-2010:1513)

Rektorn hade arbetat på skolan ett år och hade en utbildning till jur.kand. Rektorn hade även läst ett antal kurser inom neuropsykiatri och hade mångårig erfarenhet som ledare inom Scoutrörelsen.

Rektor ansågs sakna pedagogisk insikt både i utbildning och erfarenhet.

Den fristående grundskolan Internationella engelska skolan i Örebro kommun

(Dnr: 44-2010:4167)

Rektorn var utbildad sjuksköterska och hade flerårig erfarenhet från olika rektorstjänster och genomgick rektorsutbildningen. *Rektor ansågs inte ha adekvat utbildning.*

Den fristående gymnasieskolan Elector utbildning i Örebro kommun (Dnr: 44-2010:4165)

Rektorn var utbildad gymnasieingenjör och hade en eftergymnasial marknadsekonomisk utbildning (DIHM). Rektorn hade tjänstgjort som lärare inom olika el-relaterade utbildningar. *Rektor ansågs sakna pedagogisk insikt genom utbildning.*

Den fristående grundskolan Västerås Internationella skola i Västerås kommun

(Dnr: 44-2010:4632)

Rektorn var utbildad civilekonom och hade en entreprenörsutbildning. Rektorn hade skolerfarenhet som vikarie samt som modersmålslärare i sex månader. *Rektor ansågs inte uppfylla kravet på att ha förvärvat pedagogisk insikt genom både utbildning och erfarenhet.*

Den kommunala gymnasieskolan Forsmarks skola i Östhammars kommun (Dnr: 43-2010:5173)

Rektorn hade tjänstgjort som lärare i gymnasieskolan och i näringslivet i ca 25 år. Rektorn hade genomgått den statliga rektorsutbildningen. *Rektor ansågs sakna pedagogisk utbildning.*

Skolinspektionen har tagit ställning till frågan om vilka utbildningar som kan ge pedagogisk insikt vid flera tillfällen. Fritidsledarutbildning som innehåller kurser i ledarskaps- och organisationsutveckling (10 poäng) och fritidsarbetets didaktik (10 poäng) samt en studie- och yrkesvägledarutbildning har då godtagits. Dessa ställningstaganden gjordes på myndighetens interna forum för kvalitetssäkring inom regelbunden tillsyn den 23 januari 2008 och den 15 maj 2009.

Den 28 november 2013 tog myndighetens rättsenhet ställning till två fall:

Rektor A – pedagogisk utbildning

Rektorn hade gått flera utbildningar, bl.a. hälso- och sjukvårdslinjen (gymnasienivå), sociala omsorgslinjen 80 poäng (högskolenivå) och personal- och arbetslivsprogrammet 180 poäng (högskolenivå). En av dessa utbildningar, Beteendevetenskapligt basår 40 poäng, innehåller 20 poäng i pedagogik. Skolinspektionens rättsenhet ansåg att rektorn därigenom får anses ha förvärvat pedagogisk insikt genom utbildning.

Rektor B – pedagogisk erfarenhet

Rektorn anställdes i maj 2013. Hon har läst 30 poäng pedagogik. Hon har arbetat som skolsköterska i nio år och arbetade då "tätt med pedagoger" (bl.a. i frågor om särskilt stöd). Hon har även undervisat i viss utsträckning på sjukhus när hon arbetade som hygiensköterska. Skolinspektionens rättsenhet anser att rektorn ännu inte kan anses ha förvärvat pedagogisk insikt genom erfarenhet.

Ställningstaganden i samband med bedömning av ansökningar om betygsrätt för vuxenutbildning

Älvsby Folkhögskola ansöker om betygsrätt (Dnr: 52-2010:6590)

Sökanden uppgav att skolans rektor hade en treårig teologisk utbildning i vilken det ingick bland annat kurser i fritidsledarmetodik, etik, religionshistoria och dialogbaserat ledarskap. Vidare uppgavs att rektor genomgått kontinuerliga rektorsfortbildningar inom folkbildningsområdet. Rektor hade tjänstgjort i åtta år och hade sammantaget 15 års erfarenhet som chef och av ledningsarbete. *Skolinspektionen avslog ansökan då rektor inte genom utbildning förvärvat pedagogisk insikt.*

Folkuniversitetet vid Uppsala universitet ansökte om betygsrätt för motsvarande SFI samt komvux (Dnr: 52-2011:3860)

Enligt ansökan hade rektor varit anställd på gymnasieskola sedan 2006. Sökanden inkom med en beskrivning av en tysk "Erste Staatsexam", innehållande tre terminer pedagogik. Examen begärdes in och i samtal med Högskoleverket framkom att den kan innehålla mellan 15-45 hp. Efter ytterligare kontakt med sökanden skickade sökanden in ett tillgodoräknande från Karlstads universitet. Enligt den motsvarade den tyska examen 10 p (15 hp) pedagogik. Rektor har ingen pedagogisk utbildning i övrigt, men dock ett antal fortbildningsinsatser. *Skolinspektionen godkände ansökan om betygsrätt för motsvarande SFI samt komvux.*

Västerås folkhögskola ansökte om betygsrätt för motsvarande SFI samt komvux (Dnr: 52-2011:4685)

I ansökan angav sökanden att de har två rektorer. Utöver dessa planerade man att anställa en rektor med ansvar för SFI, denne person har läst pedagogik upp till D-nivå. Övriga två rektorer hade rektorsutbildning om 30 hp respektive högskoleutbildning i ekonomi men inga andra pedagogiska utbildningar. Båda hade varit verksamma som

PM

2014-0402

8 (12)

rektorer under lång tid. Skolinspektionen godkände betygsrätt för SFI men avslog motsvarande ansökan gällande komvux.

Alma Folkhögskola ansökte om betygsrätt (Dnr: 52-2010:6175)

Sökanden uppgav att rektor saknade pedagogisk utbildning men att rektor hade tjänstgjort på skolan i fem år. Skolinspektionen avslog ansökan då rektor inte genom utbildning förvärvat pedagogisk insikt.

Sammanfattning av Skolinspektionens ställningstaganden

Pedagogisk insikt genom utbildning

En högskoleutbildning på kandidat- eller magisternivå utan pedagogiska poäng (jur.kand. eller civilekonom) eller en treårig teologisk utbildning ger inte pedagogisk insikt genom utbildning. Inte heller godtas sjuksköterskeutbildning, utbildning till gymnasielärare eller barnskötarutbildning.

Däremot anses utbildning till studie- och yrkesvägledare tillräckligt. SYV-utbildningen är en flerårig högskoleutbildning med samhälllig och beteendevetenskaplig (pedagogisk) inriktning. Fritidsledarutbildningen är en eftergymnasial utbildning på folkhögskola.

Slutsats: Utbildning måste innehålla pedagogiska utbildningsmoment på högskolenivå för att nå upp till behörighetskravet i skollagen (se praxis vad gällde för Barnskötarutbildning respektive SYV-utbildning). Fritidsledarutbildning är en eftergymnasial utbildning men inte en högskoleutbildning och ska därför inte, trots tidigare ställningstagande, anses vara behörighetsgivande (se även arbetsdomstolens avgörande nedan). Det ska också noteras att den omständigheten att rektor har genomgått eller vid bedömningstillfället genomgår en rektorsutbildning har inte påverkat Skolinspektionens bedömning.

Pedagogisk insikt genom erfarenhet

Pedagogisk erfarenhet upp till sex månader anses inte tillräckligt för att nå upp till behörighetskraven i skollagen. Det räcker inte heller att ha tjänstgjort som rektor i ett år och därutöver ha mångårig erfarenhet som ledare inom scoutrörelsen. Däremot har inspektionen godtagit flerårig erfarenhet från rektorstjänster, tjänstgöring som lärare inom olika el-relaterade utbildningar (framgår dock inte hur länge) och tjänstgöring som lärare i gymnasieskolan och näringsliv i ca 25 år (framgår inte vilken fördelning).

Slutsats: Erfarenhet som pedagog i sex månader eller rektor upp till ett år är inte tillräckligt och erfarenheten behöver inte nödvändigtvis inhämtas från skolväsendet utan kan erhållas från andra samhällsområden.

Arbetsdomstolen

I en dom från arbetsdomstolen (AD 2006 nr 110) hade domstolen bland annat att bedöma behörighetsregeln i 2 kap. 2 § andra stycket skollagen (1985:1100). X hade genomgått en tvåårig fritidsledarutbildning vid folkhögskola, en simlärarutbildning, en instruktörsutbildning i bandy samt flera ungdomsledare - och ledarskapsutbildningar. Av kursintyget från fritidsledarutbildningen framgick att utbildningen omfattat praktik, specialkurser och undervisning i sammanlagt tolv ämnen däribland idrottsmetodik. Pedagogik hade dock inte ingått som ett undervisningsämne. "Den simlärarutbildning och övriga instruktörs-, ungdomsledar- och ledarskapsutbildningar som X genomgått torde heller inte ha innehållit några utbildningsmoment i pedagogik" skrev domstolen och konstaterade att X *inte kan anses genom utbildning förvärvat sådan allsidig pedagogisk insikt som skollagen förutsätter.*

Den praktiska erfarenhet X haft som utbildare har bestått i arbete som simlärare under flera år. Som chef för kultur- och fritidsförvaltningen har X haft det yttersta ansvaret för skolornas simundervisning. X har också en mångårig erfarenhet som tränare i olika idrottsklubbar. *Inte heller dessa erfarenheter talar med tillräcklig styrka för att X förvärvat erforderlig pedagogisk insikt* skrev domstolen och konstaterade sammanfattningsvis att X inte kan anses ha haft tillräckliga kvalifikationer för anställning som rektor.

Domstolen gjorde en annan bedömning vad gäller fritidsledarutbildningen men för övrigt är domen väl i linje med Skolinspektionens praxis att utbildningen måste innehålla "utbildningsmoment i pedagogik" för att ge pedagogisk insikt. Arbete som simlärare och idrottstränare ansågs inte ge pedagogisk insikt genom erfarenhet trots mångårig tjänstgöring.

Utgångspunkter för Skolinspektionens bedömningar

Det är en uppgift för huvudmännen att vid anställningstillfället förvissa sig om att den som ska anställas som rektor eller förskolechef har den behörighet som krävs. I samband med den regelbundna tillsynen granskar Skolinspektionen dessa punkter:

Rektorer vid huvudmannens verksamheter har utbildning för de uppgifter de ska bedriva (2 kap. 11 -12 §§ skollagen)

- Rektorer har pedagogisk insikt förvärvat genom utbildning och erfarenhet (2 kap. 11 § skollagen)
- För rektorer som anställs efter den 1 mars 2010 har huvudmannen sett till att de har gått, går eller kommer att gå en särskild befattningsutbildning (rektorsutbildningen) eller utbildning som kan jämföras med denna (2 kap. 12 § skollagen)

PM

2014-0402

10 (12)

Förskolecheferna har pedagogisk insikt förvärvad genom utbildning och erfarenhet (2 kap. 11 § skollagen)

- Förskolecheferna har pedagogisk insikt förvärvad genom utbildning och erfarenhet (2 kap. 11 § skollagen)

Pedagogisk insikt genom utbildning och erfarenhet

Som framgått tidigare är kravet på utbildning respektive erfarenhet inte alternativa utan båda kraven måste vara uppfyllda. Det är inte heller så att något av kraven kan uppväga bristen i förhållande till det andra kravet utan kraven ska bedömas var för sig. Personen i fråga ska ha en pedagogisk insikt som kan ha förvärvats på olika sätt och från olika samhällsområden. Den bakomliggande tanken med bestämmelsen är att ge huvudmännen stor frihet att utforma sin ledningsorganisation och att öppna för rekrytering av rektorer/förskolechefer som inte är utbildade lärare eller har praktisk erfarenhet av undervisning.

Pedagogisk insikt genom utbildning

Skolinspektionen kräver en pedagogisk utbildning på högskolenivå. Utbildningen behöver inte leda till ett pedagogiskt yrke som exempelvis lärare eller förskolelärare men utbildningen måste innehålla pedagogiska utbildningsmoment. Något exakt mått på hur många poäng i pedagogik man bör ha läst för att uppnå kravet kan inte anges och inte heller att en viss formell utbildning är behörighetsgivande (se nedan). Skolinspektionen måste göra en bedömning i varje enskilt fall.

Den omständigheten att rektor genomgår, har genomgått eller kommer att gå rektorsutbildningen kan inte kompensera kravet på en pedagogisk utbildning och ska därför inte påverka bedömningen. Detsamma gäller för förskolechefen.

Pedagogisk insikt genom erfarenhet

Här ställs egentligen inget krav på att erfarenheten ska ha erhållits genom att rektor/förskolechefen själv utövat någon form av pedagogisk verksamhet till exempelvis att ha arbetat som lärare. Det kan mycket väl vara så att insikten kan ha förvärvats på annat sätt exempelvis genom att man antingen ansvarar för eller arbetar i en pedagogisk verksamhet. Det enklaste att bedöma är om rektor/förskolechefen tidigare har arbetat som lärare. Det ger naturligtvis en pedagogisk erfarenhet och då kan längden på erfarenheten vara det som kan fälla utslaget om det är tillräckligt eller inte (sex månader ansågs inte tillräckligt).

Erfarenheten kan även erhållas från andra samhällssektorer än skolan exempelvis näringslivet eller försvaret. Man kan också förvärva pedagogisk insikt genom att ha arbe-

tat som rektor. Detta bör gälla även tjänstgöring som förskolechef bara den har en tillräcklig längd.

Vilken utbildning ska anses kunna ge pedagogisk insikt?

Skolinspektionen kan inte ange vilka utbildningar som ger pedagogisk insikt förutom de utbildningar som har varit under bedömning av inspektionen och bedömts som behörighetsgivande.

Skolinspektionen kräver att utbildningen innehåller utbildningsmoment i pedagogik och att utbildningen är eftergymnasial eller på högskolenivå. Skolverket rekommenderar rektorer som inte har rätt bakgrund att läsa 20 poäng (30 hp) i pedagogik på högskolan för att uppfylla kravet och Skolinspektionen har godtagit 15-20 poäng i pedagogik (22,5-30 hp) i samband med prövning av ansökningar för att starta fristående skola.

Vad är ett utbildningsmoment i pedagogik?

Pedagogiska institutionen vid Umeå universitet definierar pedagogik så här:

”Pedagogik är en vetenskaplig disciplin, där man bildar kunskap om de processer genom vilka människan formas och förändras i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang. Inom det pedagogiska problemområdet behandlas bl.a. olika aspekter av fostran, utbildning, lärande, undervisning eller andra påverkansprocesser. Frågor kan exempelvis ställas om hur och varför vissa värderingar, kunskaper och färdigheter uppstår, vidmakthålls och förändras inom och mellan generationer, grupper och individer.”

Hur tolkar då Skolinspektionen utbildningsmoment i pedagogik? Ett utbildningsmoment kan vara del av en kurs eller ingå i en kurs eller utgöra en kurs. Det är naturligtvis svårt att på förhand avgöra vilka utbildningsmoment i pedagogik som olika utbildningar och kurser innehåller vilket skulle ge pedagogisk insikt. Om vi bortser från utbildningar i pedagogik på högskolenivå, lärarutbildningen och övriga utbildningar Skolinspektionen hittills godkänt så har myndigheten att bedöma varje återopad utbildning för sig och avgöra om behörighetskravet är uppfyllt. Utbildningen måste dock ha relevans för rektors/förskolechefens arbete i skolan.

Frågor och svar

Ska den omständigheten att rektor/förskolechef har genomgått, går eller kommer att gå rektorsprogrammet påverka bedömningen av pedagogisk insikt genom utbildning?

Nej rektorsprogrammet är inte en utbildning som ger pedagogisk behörighet utan det är en obligatorisk befattningsutbildning och ska därför inte påverka bedömningen.

PM

2014-0402

12 (12)

Kan rektors/förskolechefens brister i pedagogisk insikt genom erfarenhet och utbildning uppvägas av det faktum att han eller hon en längre tid har uppehållit sin befattning eller att Skolinspektionen i samband med tillsyn konstaterat att verksamheten fungerar väl?

Kravet på pedagogisk insikt genom erfarenhet och utbildning är ett formellt krav som ska vara uppfyllt vid anställningstillfället. Inspektionen kommer dock av naturliga skäl att bedöma behörigheten efter det att personen ifråga har anställts och i många fall har rektor/förskolechefen arbetat en tid på sin tjänst. Till skillnad från tillståndsenheten som gör bedömningen inför att verksamheten ska komma igång. Skolinspektionen kan inte, vid tiden för tillsynen, bortse från det faktum att rektor/förskolechefen har förvärvat erfarenhet. I dessa fall kan skollagens krav avseende erfarenhet vara uppfyllt i och med att rektorn/förskolechefen tjänstgjort i en pedagogisk verksamhet som ger erfarenhet.

Men att bortse från kravet på pedagogisk insikt i bedömningen när verksamheten fungerar väl kan lämna ett alltför stort utrymme för olika tolkningar. Den kan bli svårt att avgöra vilka kriterier som ska vara uppfyllda i en sådan bedömning och det kanske inte går att avgöra att det är just rektors/förskolechefens förtjänst att verksamheten fungerar väl. Att skolan exempelvis har goda kunskapsresultat ska därför inte påverka bedömningen på kravet av pedagogisk insikt.

Skolinspektionen gör en prövning i varje enskilt fall

Det är viktigt att komma ihåg att Skolinspektionen gör en prövning i varje enskilt fall och att det finns en flexibilitet i bedömningen. De exempel som redovisas ovan utifrån praxis, innehåll i utbildning eller längd på erfarenheten, är inte absoluta tillämpningsregler utan ska tjäna som vägledning vid Skolinspektionens bedömningar.